

**Parlamentul României
Camera Deputaților**

COMISIA PENTRU INDUSTRII ȘI SERVICII

Nr. 4c-3/110/20.04.2017

**Către
COMISIA DE AFACERI EUROPENE**

PROIECT DE OPINIE

**asupra propunerii de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului
privind dreptul de autor pe piața unică digitală**

În conformitate cu prevederile art.170 alin.(1) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, în temeiul Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE), a Protocolului nr.1 și Protocolului nr.2, anexate TUE și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Comisia pentru industrii și servicii a fost sesizată, pentru examinarea fondului, cu *propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală [COM(2016)593]*, transmisă cu actul nr.1/E/28.02.2017 [E7/2017].

Directiva stabilește norme care vizează armonizarea legislației Uniunii Europene aplicabile drepturilor de autor și drepturilor conexe în cadrul pieței interne, precum și norme pentru excepții și limitări.

Au fost identificate trei obiective generale:

- a) asigurarea în întreaga Uniune Europeană a unui acces online mai larg la conținutul protejat, cu accent pe programele de televiziune și radio, pe operele audiovizuale europene și pe patrimoniul cultural;
- b) facilitarea utilizărilor digitale ale conținutului protejat în activități de educație, cercetare și conservare pe piața unică;
- c) asigurarea faptului că piața drepturilor de autor online funcționează eficient pentru toți actorii din domeniu și oferă stimulente adecvate pentru investițiile în conținutul creativ și în difuzarea acestuia.

Observații:

1. Menținerea unei excepții doar pentru organizațiile de cercetare este restrictivă și imposibil de armonizat la nivel european. Astfel, ar trebui ca excepția TDM (text and data mining) să se extindă la instituțiile culturale deținătoare de patrimoniu, având în vedere complexitatea colecțiilor deținute și a publicului variat. Nu sunt recunoscute aici, de exemplu, categoriile de biblioteci existente în unele state membre (există biblioteci care au doar statut de bibliotecă de cercetare, nu sunt accesibile publicului larg sau sunt biblioteci cu dublu statut, respectiv național și universitar).

2. Articolul 4 – Utilizarea operelor și a altor obiecte protejate în activități de predare digitale și transfrontaliere

Excepția privind utilizarea operelor în învățământul transfrontalier este foarte limitată, pentru că:

- nu este permisă partajarea între studenți și se aplică doar instituțiilor educaționale;

- se limitează la consultarea resurselor educaționale restricționate la un spațiu fizic determinat;

- nu este în acord cu practica de zi cu zi în mediile educaționale mediate digital.

Reglementarea va împiedica dezvoltarea unor servicii care să permită studiul la distanță și va limita accesul persoanelor cu dizabilități.

Trebuie avute în vedere (în privința limitelor aplicării excepției) scopurile ne-comerciale în cazul ilustrării în scopuri educaționale și pentru învățământul la distanță. Ilustrarea nu trebuie să prejudicieze drepturile titularilor și nici să aducă atingere operei. În acest context, este necesară introducerea unei remunerații compensatorii pentru aceste utilizări ale operelor, care fie sunt autorizate individual de către titularul de drepturi, fie sunt licențiate prin intermediul OGC – urilor.

3. Articolul 5 – Conservarea patrimoniului cultural

Excepția nu impune limite privind numărul de copii, dar este incompletă, deoarece vizează doar lucrările aflate permanent în colecțiile unei biblioteci.

Nu se face nicio referire la comunicarea sau punerea la dispoziția membrilor publicului de terminale speciale în clădirile instituțiilor. Bibliotecile au colecții incomplete și, printr-o astfel de prevedere, nu vor putea să își completeze fondurile de documentare cu publicații în format digital, obținute de la alte biblioteci.

Excepția limitează accesul la resursele digitizate pe criteriul naturii resursei și nu al repartizării. Excepția nu este coroborată cu cea care are drept obiect operele ieșite din triaj (out – of – commerce). Excepția va introduce limitări în viitor atunci când se va dori constituirea depozitelor legale electronice. În acest fel, consultarea materialelor protejate prin drepturi de autor in situ nu va fi posibilă.

Definiția instituției de patrimoniu cultural de la articolul 2 alineatul 3 necesită detaliere suplimentară, în vederea clarificării categoriilor de entități cărora ar urma să li se aplice prevederile directivei. De exemplu, este neclar dacă acele

arhive (ori biblioteci, ori puncte muzeale) care nu au personalitate juridică proprie, dar sunt deschise publicului (fiind arhive ale unor instituții publice sau al altor persoane juridice al căror obiect de activitate nu se înscrie în zona patrimoniului cultural) sunt sau nu acoperite de această definiție.

Legislația românească în materie nu definește ca atare instituțiile de patrimoniu, ci în funcție de obiectul de activitate (instituții muzeale, arhive, biblioteci), ținând seama și de categoriile de patrimoniu cultural (patrimoniu arheologic, imaterial, muzeal – istoric, documentar sau artistic, monumente istorice, material și imaterial/tangibil și intangibil, etc.). Entități precum bibliotecile ori arhivele pot deține opere și alte obiecte protejate prin drepturile de autor, care însă nu sunt neapărat considerate drept bunuri de patrimoniu cultural.

4. Operele ieșite din circuitul comercial

Se intenționează extinderea aplicării acestor măsuri și în domeniul fonogramelor și audiovizualului/cinematografiei fără să se fi făcut o analiză suficient de aprofundată cu privire la efectele pe care ele l-ar putea produce în acest segment de piață (exceptându-se, din sectorul audiovizual – cel mai probabil în temeiul practicilor din domeniu, în care toate celelalte părți implicate în realizarea unei producții audiovizuale își cesionează drepturile către producător, doar gestiunea colectivă, după cum reiese din conținutul alineatului 4 (a)).

Pe fond:

- în cuprinsul alineatului 1 ar fi preferabil, pentru uniformitate terminologică și identificarea cu claritate a drepturilor vizate de prevederi, să se folosească sintagma „reproducere în format digital” în locul termenului „digitalizarea”;

- este neclar dacă soluția pentru care COM optează este cea a licențelor colective extinse, ori cea a gestiunii colective obligatorii. În măsura în care se dorește aplicarea aceluiași sistem la nivel european, este important să se precizeze în mod clar care anume este varianta de sistem de gestionare pentru care se optează;

- la alineatul 2 definiția operelor aflate în afara circuitului comercial este mult mai puțin precisă, generând risc de insecuritate juridică.

În contextul în care comerțul online a devenit o obișnuință în ultimii ani, considerăm necesar a se preciza clar ce anume trebuie să se înțeleagă prin „canalele comerciale obișnuite”. În plus, apreciem că precizarea suplimentară introdusă în finalul definiției cuprinse în proiectul de directivă este generatoare de confuzie, întrucât oricine, oricând poate lua decizia repunerii în circuitul comercial, într-o formă sau alta, a unei opere considerate inițial ca aflându-se în afara circuitului comercial. Prin urmare, lipsa unor elemente de reper mai precise decât acela că „nu se poate preconiza în mod rezonabil”, propunem eliminarea din textul definiției a acestei sintagme.

- teza a 2-a alineatului 2 (referire la colecție), pare a viza doar operele scrise, fără a se specifica cu claritate acest lucru. În contextul în care intenția COM este aceea ca prevederile Titlului II al proiectului să fie aplicabile inclusiv operelor audiovizuale, apreciem necesare clarificări;

- la alineatul 3, considerăm necesară clarificarea sintagmei „*perioadă de timp rezonabilă*” sau înlocuirea ei cu o perioadă certă ca întindere, pentru a evita interpretările diferite, ori eventuale abuzuri și excese.

5. Articolul 8

* din formularea alineatului 1 se înțelege că licența acordată în conformitate inclusiv ce cele prevăzute în articolul 7 al propunerii, este în mod obligatoriu o licență de tip multiteritorial, deși nu se face nicăieri în text această precizare. Din rațiuni de certitudine juridică, apreciem necesară clarificarea acestui aspect;

* apreciem ca fiind generatoare de sarcini administrative și costuri suplimentare impunerea, prevăzută la alineatul 2, a publicării cu minim 6 luni înainte de realizarea reproducerilor/copiilor în format digital, ori a distribuirii, comunicării sau punerii la dispoziția publicului a acestuia, a informațiilor referitoare la fiecare dintre aceste acțiuni în parte.

6. Articolul 10 – Mecanisme de negociere. Exploatarea online a operelor audiovizuale prin platforme de video la cerere

- drepturile auxiliare (ancillary copyrights) pot produce limitări cu privire la modul în care utilizatorii de internet și platforme online interacționează cu știrile publicate online. Acordarea unor drepturi suplimentare editorilor va reduce echilibrul tradițional între recompensarea creației intelectuale și accesul la cunoaștere. În plus, propunerea nu menționează nicio excepție de la aceste drepturi. Introducerea acestor drepturi la nivelul Uniunii Europene va avea un puternic impact negativ asupra stakeholder - ilor, inclusiv a editorilor, autorilor, jurnaliștilor, cercetătorilor, furnizorilor de servicii online și utilizatorilor;

- prevederea legată de drepturile auxiliare ar submina posibilitatea autorilor care doresc aceasta să disemineze conținutul produs de ei fără limitări suplimentare, de exemplu printr-o licență de tip Creative Commons;

- reprezentanții stakeholder – ilor naționali consideră exagerată acordarea editorilor de presă a unor asemenea drepturi pentru utilizarea digitală a publicațiilor, a dreptului de reproducere și a celui de punere la dispoziția publicului, în condițiile în care editorii de presă, sunt oricum titulari de drepturi (inclusiv prin cesiuni exclusive), pot autoriza utilizarea acestor opere și inclusiv solicita remunerații pentru utilizarea acestora;

- conținutul articolului necesită clarificări, întrucât nu precizează ce se înțelege prin „*publicații de presă*”, cum se va face departajarea între informațiile și simplele date din presă, care sunt exceptate și ceea ce poate fi încadrat ca operă – „*publicație de presă*”, situația este de natură a genera incertitudine juridică;

- apreciem utilă neînstituirea de drepturi auxiliare prin proiectul de directivă.

7. Capitolul 2 – Anumite utilizări ale conținutului protejat de către serviciile online

- dispozițiile articolului 13 necesită o mai bună dezvoltare din punct de vedere al reglementării normative;

- cu privire la utilizarea conținutului protejat de către furnizorii de servicii din societatea informațională și oferirea accesului la volume mari de opere

încărcate de utilizatori, statele membre vor fi obligate să constituie mecanisme de constatare, ceea ce va pune presiuni pe costuri oferirii serviciilor de către afacerile mici bazate pe un astfel de model;

- scopul directivei ar trebui să fie clarificarea faptului că acești furnizori nu pot invoca prevederile „safe harbour” care se referă exclusiv la furnizorii de servicii pur tehnice;

- principala problemă cu care se confruntă producătorii de fonograme și videograme este în continuare generată de punerea la dispoziție a fonogramelor, fără consimțământul titularilor de drepturi, prin intermediul platformelor online care oferă servicii de tipul user – upload content. Prin proiectul de directivă se reglementează obligația platformelor de tipul „user – upload content” de a implementa măsuri tehnice prin care să evite punerea la dispoziția publicului a conținutului neautorizat care încalcă drepturile de autor și conexe prin serviciile de hosting oferite;

- sunt necesare clarificări suplimentare în ceea ce privește forma și conținutul paragrafului 38 din Preambul și a articolului 13, în sensul reglementării acestora după cum urmează:

* condițiile din considerentul 38 ar trebui incluse în articolul 13 pentru a crește certitudinea juridică – clarificare faptului că, prin intermediul platformelor, se realizează un act de comunicare publică precum și a clarificării efectelor pe care rolul activ al acestora platforme le generează. Propunerea de directivă ar trebui să conțină o referire specială cu privire la punerea la dispoziția publicului, pentru a se evita orice îndoială cu privire la faptul că aceste prevederi protejează și recunosc dreptul producătorilor, artiștilor interpreți și radiodifuzorilor de a autoriza punerea la dispoziție a operetelor lor;

* proiectul de directivă ar trebui să prevadă că statele membre trebuie să reglementeze și să implementeze măsuri proporționale de descurajare a nerespectării drepturilor de autor și conexe, precum și sancțiuni administrative pentru nerespectarea obligațiilor prevăzute la articolul 13 în ceea ce privește obligația platformelor de tipul „user – upload content” de a implementa măsuri tehnice prin care să evite punerea la dispoziția publicului prin serviciile de hosting a conținutului neautorizat care încalcă drepturile de autor conexe.

8. Articolul 14

România sprijină măsurile care pot asigura transparența însă prin intermediul acestor prevederi, se pune presiune pe statele membre să regleze relația dintre autori și interpreți și organismele de gestiune colectivă: primii vor fi asigurați de statele membre că primesc informații relevante și suficiente la timp privitor la exploatarea operelor și a spectacolelor (despre „modurile de exploatare”, „veniturile generale” și „remunerația datorată”).

9. Articolul 15

- mecanismul de ajustare contractuală (contractele dintre artistul interpret și casa de producție) poate genera nesiguranță juridică și comercială, acest punct de vedere fiind susținut și de către producătorii de fonograme în cadrul consultărilor întreprinse la nivel național;

- termenul „*inițial*” („*originally*”) ar trebui șters din conținutul articolului și din considerentul 42 deoarece contractele încheiate pot fi actualizate raportat la circumstanțe și în acest caz compararea veniturilor ar trebui făcută raportat la ultima variantă stabilită și nu cea prevăzută inițial;

- la negocierea contractului cu artistul, există deja o evaluare a potențialului succes al înregistrării. Astfel, posibilitatea de renegociere ar trebui să apară doar când schimbarea circumstanțelor care a dus la succesul operei sau interpretării a fost imposibil de prevăzut de către părți, având în vedere ceea ce părțile au cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască în legătură cu circumstanțele relevante la data încheierii contractului, pentru a evita afectarea principiului libertății contractuale;

- mecanismul de ajustare a remunerației ar trebui aplicat doar atunci când remunerația plătită titularului de drepturi de autor sau drepturi conexe se dovedește a fi extrem de disproporțională în comparație cu veniturile și beneficiile obținute de cealaltă parte contractantă;

- în evaluarea disproporționalității ar trebui să se țină cont de practicile comune din diferite sectoare de conținut.

10. Articolul 16

Posibilitatea unei soluționări alternative (prin urmare facultative) a litigiilor apărute din nerespectarea obligațiilor stipulate în cadrul articolului nu reprezintă, în fapt, o soluție și nu produce o schimbare în acest sens. Mai mult, experiența arbitrajului din România nu s-a dovedit a fi decât o etapă preliminară ajungerii în instanță și în cele mai multe cazuri nu a constituit un mijloc de soluționare a litigiului. Un mecanism de soluționare a disputelor ar putea fi reprezentat de mediere.

România a susținut, de-a lungul timpului, că o revizuire a cadrului normativ european din materia dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să fie fundamentată pe o analiză profundă a efectelor pe care le poate produce asupra tuturor categoriilor de stakeholderi din domeniu, nu numai la nivel european, ci și la nivel național (anume: titulari de drepturi, utilizatori de opere și alte obiecte protejate prin drepturi de autor și conexe și consumatorii finali de bunuri și servicii culturale – publicul). Trebuie avut în vedere inclusiv diferențele ce se înregistrează încă între statele membre în ceea ce privește situația socio-economică (în special capacitatea de cumpărare a cetățenilor – consumatori finali de opere și alte obiecte protejate prin drepturile de autor, dar și al asigurării condițiilor pentru accesul neîngrădit la informare și cultură al cetățenilor, care e unul dintre drepturile fundamentale). În acest context, este necesară furnizarea unor argumente justificative aprofundate și de substanță pentru schimbările propuse.

În cadrul diverselor reuniuni, România s-a declarat în favoarea unor măsuri la nivel european, destinate sporirii disponibilității/accesibilității online, în cadrul pieței unice, a serviciilor de conținuturi, însă concomitent cu asigurarea unui nivel corespunzător de protecție a titularilor de drepturi de autor și conexe.

Oficiul Român pentru Drepturile de Autor apreciază ca necesară adoptarea unor măsuri de natură legislativă care să asigure accesul, în întreaga

„piață unică digitală” – pentru toate conținuturile disponibile în mod legal online – la aceleași servicii, la același nivel (sau măcar la niveluri comparabile).

Asigurarea accesului trebuie realizată concomitent cu asigurarea nivelului adecvat de protecție a titlurilor de drepturi. Însă, pentru ca asemenea norme legale să poată funcționa și să poată asigura într-o manieră eficientă și coerentă realizarea obiectivelor, este necesară, în primul rând, asigurarea unui nivel de dezvoltare al acestor servicii online la un nivel cel puțin comparabil între toate statele membre ale Uniunii Europene și, în egală măsură, pentru a-și putea realiza scopurile de facilitare a accesului pentru publicul din întreaga Piață unică și de eliminare a fragmentării pieței din domeniul de referință.

Referitor la limite și excepții ale dreptului de autor și drepturilor conexe, în mod constant, în toate dezbaterile la nivel al Uniunii Europene și la nivel internațional în elaborarea tuturor pozițiilor susținute de România s-a pornit de la ideea necesității asigurării și păstrării echilibrului dintre cele trei mari categorii de stakeholderi din domeniu: titularii de drepturi de autor și conexe, utilizatori și publicul consumator de bunuri și servicii bazate pe drepturi de autor și conexe.

România consideră că, în prezent, normele de drept european în vigoare oferă un cadru general corespunzător și suficient de flexibil în materia limitelor și excepțiilor, ce reușește să asigure menținerea echilibrului între protecția prin drepturi de autor și conexe și facilitarea accesului la cunoaștere al tuturor categoriilor sociale.

Totuși, în acest domeniu apreciem ca utilă reglementarea la nivelul Uniunii Europene a unei liste scurte de limite și excepții, în special a celor privind educația, cercetarea și facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități, astfel de excepții putând avea o valoare adăugată pentru toate statele membre ale Uniunii Europene.

Membrii Comisiei au dezbătut *propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală* în ședința din data de 04 aprilie 2017.

La lucrările comisiei au participat, în calitate de invitați, din partea Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, doamna Irina Lucan-Arjoca – director general adjunct și domnul Cristian Florescu – șef serviciu Relații Internaționale și Proiecte.

La lucrările comisiei au fost prezenți 16 deputați din totalul de 20 deputați membri ai comisiei.

În urma dezbaterii, membrii comisiei au hotărât, cu unanimitate de voturi, să aprobe un proiect de opinie favorabil asupra acestei inițiativei legislative, cu observațiile menționate.

VICEPREȘEDINTE,

Dumitru Chiriță

Consilier parlamentar,
Isabela Patricia Robc